

nouti částky zřejmě přemrštěné. Oba soudy byly tím více povinny věnovati pozornost této stránce viny obžalované, poněvadž se hájila tím, že před pronajmutím obou bytů se dotazovala u více osob v Ú., ve V. B. a okolí, jaká by byla přiměřená činže, zejména, že se v tom směru informovala také u obecního starosty Bedřicha W-a ve V. a podle získaných informací pak pronájem uskutečnila, a že starosta W. jako svědek tuto obhajobu obžalované potvrdil. Není vyloučeno, že by byly soudy dospěly k jinému výsledku, kdyby byly podle své povinnosti se obíraly otázkou viny také ve směru subjektivním a učinily příslušná zjištění, přihlížejíce při tom k oněm výsledkům řízení. Poněvadž vytknuté vady činí rozsudek zmatečným podle čis. 9 a) Šu 281 tr. ř., bylo podle §§ů 33, 292 a 479 tr. ř. uznati, jak se stalo.

Čís. 2454.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čis. 568 sb. z. a n.).

Spotřebitel nemá nároku na výhody, jichž se zciziteli dostalo při nabytí věci.

Obchodník má v rámci povšechných nákladů režijních nárok na přiměřenou přírážku za účelem pozvolné úhrady ztráty při jednotlivých obchodech utrpené, pokud jest taková ztráta s obchodováním toho kterého druhu nutně neb aspoň obvykle spojena.

Poměry válkou vyvolanými rozumí se stav povšechné tísně spotřebitelstva, nastavší tím, že se výše cen předmětů potřeby nepřizpůsobuje (jako před válkou) souhrnu nejnižších, naprosto nutných nákladů a zisků výrobců a činitelů převod zboží z výroby do spotřeby obstarávajících.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1926, Zm II 147/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 4. března 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem předražování podle Šu 7 odst. třetí zákona ze dne 17. října 1919, čis. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu nalézacímu, by ji znovu projednal a o ní rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolávajíc se důvodu zmatečnosti podle čis. 9, přesně čis. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř., namítá zmateční stížnost jednak výslovně, jednak zřetelným poukazem, že odsuzující výrok spočívá na nesprávném výkladu zákonných pojmů přemrštěnosti ceny a využívání mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Stížnost je v tom i onom směru v právu. Rozsudek první stolice řeší otázku přemrštěnosti ceny výhradně s hlediska svěstojných nákladů pachatelových a dospívá ku kladné odpovědi na tuto otázku z předpokladů, že obžalovaný koupil koně za 2100 Kč, že jeho další (nabývací a s dodáním koně spojené) výlohy činily 114 Kč a že

prodal koně — podle toho, počítá-li se za současně prodaný a dodaný postroj 250 nebo 450 Kč — za 2950 nebo 2750 Kč, takže měl čistý zisk 736 nebo 536 Kč. Než — jak zrušovací soud již v jiných nálezech (srovnej obzvláště č. 537, 833, 1401, 1542, a 1583 sb. n. s.) vyslovil a podrobně odůvodnil — nemá spotřebitel, jež chrání zákon o válečné lichvě jen před cenou zřejmě přemrštěnou, tedy hodnotou věci neodůvodněnou, nároku, by mu zcizitel věci přenechal výhodu, které se jemu bylo dostalo při nabytí věci té získáním jí za cenu nižší, než by odpovídala skutečné její hodnotě, podmíněné výší nákladů, jichž je třeba k výrobě a převodu věci téhož druhu a téže jakosti (včetně občanských zisků výrobce a osob na převodu věci nutně neb alespoň účelně účastněných). K tomuto hledisku nalézacím soudem opomenutému poukázala udání obžalovaného, že prý kuň měl určitě cenu 2750 Kč, a seznání svědka S-y, že obžalovaný koupil při pozdější dražbě v exekuci proti němu vedené koně, o kterého jde, za směšně nízkou cenu (1000 Kč, jak obžalovaný udal). Pokud pak jde o vypočtení svěstojných nákladů obžalovaného, přihlíží napadený rozsudek toliko ke kupní ceně 2100 Kč a k výlohám, které vzešly obžalovanému odměnou za odvedení koně ke kupiteli (40 Kč), zpropitným synu prodatele (20 Kč) a úplatou za okutí koně (54 Kč). K výlohám, které — jak stížnost znova uplatňuje — vznikly stěžovateli tím, že jezdil svým potahem tři dny po okrese, by koně sehnal, rozsudek arcit' přihlížeti nemohl, jelikož obžalovaný při hlavním přelíčení takových výloh neuplatňoval, uváděje v tom směru jen povšechně, že koně hledal. Avšak neprávem má nalézací soud podle rozhodovacích důvodů za to, že ztráty obžalovaného při dřívějších obchodech nemohou vůbec přijíti v úvahu. Naopak, obchodník má v rámci povšechných nákladů režijních nárok na přiměřenou přírážku za účelem pozvolné úhrady ztráty při jednotlivých obchodech utrpěné, ovšem jen za předpokladu, že takové ztráty jsou s obchodováním toho kterého druhu nutně neb alespoň obvykle spojeny (srovnej obzvláště nález č. 712 sb. n. s.).

Závěř, že obžalovaný využíval mimořádných poměrů válkou vyvolaných opírá napadený rozsudek pouze poukazem na výši jeho zisku, přihlížeje asi k předchozímu zjištění, že S. koně nutně potřeboval. Avšak stav hospodářského života, který jest označen slovy zákona »poměry válkou vyvolané«, není již dán o sobě skutečností naléhavé potřeby a tím podmíněnou ochotou jednotlivce, uvoliti se v byt' přemrštěný požadavek prodatele. Případy takové osobní tísně byly zde i před válkou. Poměry válkou vyvolanými rozumí se naopak stav povšechné tísně spotřebitelstva, navstávší tím, že se výše cen předmětů potřeby nepřizpůsobuje (jako před válkou) souhrnu nejnižších, naprosto nutných nákladů a zisků výrobců a činitelů převoč zboží z výroby do spotřeby obstarávajících. Stav ten se zračí v souhrnu oněch změn, které ve válce nastaly a po válce trvaly ve výrobě, dopravě, nabídce a poptávce, v úsilí některých držitelů zboží, dosíci co největšího zisku a za tím účelem oddáliti nabídku a prodej zboží, ve vsunování se zbytečných mezičlánků, v překotných a upřilíšněných nákupech spotřebitelů a v ochabnutí pátrání spotřebitelstva po nejlacinějších pramenech nákupních (srovnej nález č. 1583 sb. n. s.). Skutečností, k těmto změnám poukazujících napadený roz-

sudek nezjišťuje. Takových zjištění je však třeba, jelikož otázku, zda tu byly změny rázu naznačeného či ne, nelze posuzovati ani pouze podle délky doby od ukončení války uplynulší, ani povšechně podle celkového stavu hospodářského života, nýbrž jen se zvláštním zřetelem na ten který druh předmětu potřeby a stav hospodářského života v tom kterém kraji. Jak dovoděno, dospěl nalézací soud k právním závěrům o přemrštěnosti prodejní ceny a využívání poměrů válkou vyvolaných s hlediskem právně pochybených a co do prvé známky i neúplných. Rozsudek jest výronem nesprávného použití zákona a bylo jej z důvodu čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. jako zmatečný zrušiti. Skutečnosti, které při správném výkladě zákona měly by tvořiti podklad nálezu, nejsou ve zrušeném rozsudku a jeho důvodech, pokud jde o ony zákonné známky, ani zjištěny ani popřeny. Proto nebylo lze rozhodnouti ihned ve věci samé a bylo uznáno dále, jak se stalo.

Čís. 2455.

Patenty, nařízení a pečeti státních a obecních úřadů v §u 315 tr. zák. uvedené požívají ochrany tohoto ustanovení zákona i tenkrát, nebyly-li za příčinou veřejného ohlášení přibity nebo vydány; jiné vrchnosti podepsané listiny chrání § 315 tr. zák. jen pod touto podmínkou. Ochrany požívá stvrzenka opatřená pečeti státního nebo obecního úřadu.

(Rozh. ze dne 27. srpna 1926, Zm I 161/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 5. února 1926, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí vydíráním podle §u 98 písm. b) tr. zák. a přestupkem podle §u 315 tr. zák., zrušil napadený rozsudek v odsuzujícím výroku v celém rozsahu jako zmatečný a věc vrátil soudu prvé stolice, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a o ní rozhodl, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů :

Rozsudkem soudu prvé stolice byl obžalovaný uznán vinným; a) zločinem podle §u 98 b) tr. zák., spáchaným tím, že dne 7. listopadu 1925 v Ř. naddozorci pohraniční finanční strážě Antonínu D-ovi a strážníku téže strážě Ludvíku Z-ému vyhrožoval ublížením na majetku, by na nich vynutil určité konání, totiž vydání nové stvrzenky, při čemž pohrůžka byla taková, že v nich mohla, hledíc na okolnosti a osobní povahu jejich a na důležitost zla, jímž pohroženo, vzbuditi důvodnou obavu, a b) přestupkem podle §u 315 tr. zák., spáchaným tím, že roztrhal při téže příležitosti listinu od vrchnosti podepsanou, a to stvrzenku vystavenou finanční stráží.

Ohledně přestupku podle §u 315 tr. zák. namítá stížnost věcně s hlediska důvodu zmatečnosti podle §u 281 čís. 9 a) tr. ř., že § 315 tr. zák. chrání jen ony vrchnosti podepsané listiny, které byly za příčinou ve-